

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak tretjek. Naročnina letna 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112

Osnovni problemi in zahteve šole in učiteljstva

Vzdrževanje šol, učiteljska stalnost in šolsko nadzorstvo so najaktualnejši problemi osnovnega šolstva. — Hiperprodukcija učiteljstva?

Tov. Damjan Rašič, predsednik Jugoslovenskega učiteljskega združenja, je podal »Glasniku«, informativnemu, socialno kulturnemu in gospodarskemu listu, ki izhaja v Nišu, posebno izjavo, ki so ji v listu napisali tudi uvod.

Za izobrazbo naroda je osn. šola najvažnejša ustanova. Prosvetljenost vsakega naroda se čeni po šolah in pismenosti. Osnovne šole so po sedanjih svojih formacijah predpogoj za prosvetno dviganje naroda. Od njihove kvalitete in veličine je odvisna tudi naša narodna bodočnost v prosvetnem in socialno-kulturnem pogledu.

V današnjem času bodo napredovali samo oni narodi, ki imajo dovolj smisla za kulturo in izobrazbo najširših plasti naroda. Narodne množice niso več mrtve in nepremične, one se organizirajo, razvijajo, iščejo več izobrazbe in znanja. Vsaka državna zajednica bo tem močnejša in naprednejša, čim bolj je izobrazena. Narod noče biti več suženj kot v preteklosti. Sedaj mu je potrebno osnovno znanje, da bo zamogel spremljati in razumeti dogodke, ki se vrše okoli njega. Pismenost in znanje sta danes, v dobi intenzivnega ustvarjanja moderne družbe, neobhodno potrebni. Kmetovalec, ki ni pismen, ne bo mogel razumeti intenzivnejšega in racionalnejšega kmetijstva, prav tako ne bo mogel razumeti delavce industrializacije in obrtnik specializacije v delu itd. Pri vsakem delu je dandanes potrebna pismenost.

V kakšnem položaju je danes osnovno šolstvo? Ali je naš narod dovoljno izobražen? Kakšne so potrebe in zahteve našega učiteljstva? V kakšnem položaju se ono nahaja? Gotovo je, da bo mnoge zanimalo, kako gleda na ta vprašanja centralna organizacija učiteljskega združenja, ki predstavlja 25.000 organiziranih narodnih učiteljev (ic).

Poiskali smo predsednika glavnega odbora (katerega sedež je v Beogradu) g. Damjana Rašiča, se zadržali precej časa z njim v razgovoru in dobili smo odgovor na vsa ta vprašanja.

G. Rašič je bil toliko ljubezniv, da nam je dal na naša vprašanja kratke in koncizne odgovore, dotikajoč se vseh aktualnih vprašanj narodnega šolstva in osnovnih zahtev učiteljstva. Odgovori g. Rašiča so točno zabeleženi in jih tu dobesedno reproduciramo.

»Katera vprašanja danes najbolj zanimajo učiteljstvo in narodno šolo?«

Učiteljska organizacija se bavi danes največ z vprašanji: 1.) vzdrževanje šol, 2.) vprašanje nadzorstva in 3.) učiteljska premeščanja (vprašanje stalnosti).

V mnogih krajih ne dobiva šola na račun šolskega davka onega dela, ki ji pripada, odnosno ga je za njo dalo ljudstvo. V teh krajih bi pomagala intervencija administrativnih oblasti. Kjer sreski načelniki podpirajo narodno šolo in razumejo njen veliki pomen, je vzdrževanje šol zadovoljivo. Ni pa to slučaj tudi v krajih, kjer obstojajo nesoglasja med sreskimi načelniki in učiteljstvom.

»Kako bo rešeno vprašanje učiteljske stalnosti in nadzorstva?«

Učiteljstvo je že večkrat poudarilo svoje zahteve, da naj ima stalnost na službenem mestu vsaj za eno šolsko leto. Najboljše bi bilo, da bi bil učitelj na svojem mestu stalen in da bi bila ta stalnost na službenem mestu zagotovljena z zakonom. Potrebno pa je, da ostane učitelj na vsakem službenem mestu vsaj deset mesecev, razven če med tem časom zahteva premeščitev važna državna potreba, in da med tem časom ne more biti premeščen. Večkratna premeščanja ovirajo pravilno izvedbo pouka. Kar se tiče šolskega nadzorstva, misli odbor Jugoslov. učit. združenja, da bi bilo to vprašanje rešeno najbolje, ako se imenujejo nadzorniki izključno le iz učiteljskih vrst in sicer z izvolitvijo pa bodisi v glavnem prosvetnem svetu ali potom učiteljskih organizacij. Nobena druga rešitev ne more biti pravična, ker med 25.000 učitelji (-cam) je vsekar par sto odličnih šolskih delavcev; ki zaslužijo te položaje po svojih vsestranskih moralnih in intelektualnih klasiifikacijah.

Z imenovanjem šolskih nadzornikov iz drugih vrst prosvetne stroke pomenja, dajati ljudem položaj v delu, ki ga ne poznajo v zadostni meri.

»Kakšne so zahteve mestnega in podeželskega učiteljstva?«

Večina učiteljstva zahteva, da bi bili učitelji, ki službujejo na vasi in imajo svoje otroke v srednjih in višjih šolah, premeščeni v mesto, kjer obiskujejo njihovi otroci šolo

in da imajo taki učitelji prednost pred onimi svojimi tovariši, ki nimajo takih potreb.

Izvršni odbor misli, da bi se mogle narediti večje korekture na ta način, da bi se odajala službena mesta v večjih mestih prvenstveno starejšemu učiteljstvu. Predvojna praksa učiteljskega napredovanja je bila dvojna: po nagradi in po dobivanju službenega mesta. Ta praksa se je pokazala kot pravilna in je zadovoljevala najširše učiteljske vrste. Začetniki so službovali v vaseh in so odtod po službenih letih polagoma prihajali preko trgov v mesta in v prestolico.

»Ali se občuti potreba po otvarjanju novih osnovnih šol?«

Osnovna šola je živ organizem, vsled česar obstoja vedno potreba po zidanju novih šolskih poslopij in otvarjanju novih razredov. Iz finančnih in ekonomskih razlogov se more zidanje novih šol in otvarjanje novih razredov procentualno zmanjšati, nikakor pa ne popolnoma ustaviti. Številčno je dokazano, da je stanje šoloobveznih otrok vedno večje. Vsled tega je tudi potreba po zidanju novih šol in otvarjanju novih razredov sorazmerna temu dejstvu.

»Ali daje osnovna šola one rezultate, ki jih od nje pričakujemo?«

Izvršni odbor JUU gleda optimistično na delovanje in uspeh narodne šole. Ona vidi povsod, razen malih slučajnih zastojev, da se dela, ustvarja in napreduje. V kolikor se razmere v državi bolj urejajo, v toliko je akcija učiteljske armade vedno močnejša. Mislimo, da daje osnovna šola one rezultate, ki jih od nje pričakujemo in da bo dala še več, ako se čimprej izvrši reforma učiteljišč, ki naj bodo bolj jugoslovenska in neplemenska, kot je slučaj sedaj. Reši naj se že enkrat vprašanje šolskega nadzorstva in vzdrževanju šol naj se posveča večja pažnja.

»Ali obstoja nadprodukcija učiteljstva?«

Obstoja potreba, da bi bilo nastavljenih večje število moških in manj ženskih, tako da bi bilo obojih enako. Za kulturno delo izven šole bi bilo še boljše, da bi bilo več učiteljev nego učiteljic. V primeri s številom osnovnošolskih otrok v državi sem mišljenja, da še ne obstoja hiperprodukcija učiteljskih kandidatov, dasiravno imamo sedaj že okoli 1000 nezaposlenih učiteljev. Potrebno je dati na razpolago večje kredite za nastavitve novih učiteljev, da se razbremeni učiteljstvo, ki poučuje dva ali tri razrede, kar nasprotuje higijenskim in pedagoškim načelom.

»Ali naj dela učitelj tudi izven šole in v kakšni smeri?«

Nemogoče je zamisliti si učitelja, ki ne bi delal izven šole v ustanovah, ki služijo kulturnemu dvigu naroda, samo se ne sme pozabiti, da je treba voditi točne račune, da ne bo učitelj preobremenjen. To se ne bo zgodilo, ako primejo za prosvetno in ekonomsko delo med narodom tudi vsi ostali inteligenti, ki živijo med narodom.

Učiteljstvo mora delati predvsem na širjenju zadrugištva in zadrugne misli.

»Vaš sintetičen zaključek: Ali se more reči, da je naš narod, splošno vzeto, zadostno izobražen ali ne?«

Jugoslovenski narod ima najlepše predpogoje za ves ekonomski in prosvetni razvoj. Moje mišljenje, da ga čaka sijajna bodočnost, dasi se sedaj še ne more, iz povsem upravičenih razlogov, reči, da je zadostno izobražen. Treba je delati, mnogo delati.

»Govori se, g. predsednik, da centralni odbor preganja vse učitelje, ki se ne strinjajo z njegovim delom, ker je znano, da ima sedanjí odbor opozicijo, ki je prišla do izraza na glavni letni skupščini pretečenega leta. Ali je kaj resnice na tem ali ne?«

Imamo v svojih vrstah, je rekel g. Rašič tudi posameznike, ki v svoji kritiki ne poznajo niti mere, niti reda. Vedno smo pripravljeni, da tudi večkrat pozovemo in prosimo, da se take stvari popravijo. Medtem pa gledajo šolske oblasti na to povsem drugače. Naše skupščine in zborovanja ne morejo biti kraji, na katerih si smejo poedinci dovoliti, da delajo vse, kar hočejo in da kritizirajo preko zakonitih meja.

Za posledice takih njihovih krivd, kakor tudi onih, ki se zbirajo na drugi strani, ki navadno dolžijo organizacijo in smatrajo sebe za nekake mučenike, mesto da bi popravili nepravilnosti in bi vedno nastopali tako kakor se spodobi za narodnega učitelja. Od takih izvirajo neresnične vesti, češ da jih izvršni odbor Jugoslovenskega učiteljskega združenja preganja, kar nikakor ne odgovarja resnici.

Današnja opozicija je preveč ozkogrudna. Ona hoče napadati in žaliti s svojo neobjektivno in nedokumentirano kritiko, ne da bi dala priliko, da bi se napadeni mogli braniti. Samo in edino radi tega prihaja do preprirov na naših skupščinah.

Ako bi bila opozicija tolerantna in bi dala ono pravico večini, ki jo zahteva zase, potem bi se mogla slišati kritika in obramba. Sklepi bi se sprejemali z večino glasov. Tako pravilo bi moralo obstojati tudi v naši orga-

nizaciji. Ni prav, če se nekoga samo napada, marveč ga je treba tudi zaslišati. Samo tako je mogoče dobiti objektivno sodbo in sklepe o gotovih vprašanjih. Medtem hoče maloštevilna opozicija s terorjem izvojevati zmago svojemu stališču in svojim zahtevam, kar se mora obsojati. Terorja ne moremo pripočeti v javnih debatah in niti pri kakršnemkoli delu, ker ne vodi do uspehov. Največji uspeh je tisti, ki ni rezultat organiziranega terorja.

Za naš Jadran

Zadnji zunanji-politični dogodki, ki so našli odmev tudi v našem senatu, ne smejo tako mimo nas, saj so nam glasen memento: »Čuvajmo naše morje!«

To je geslo naše edine narodne pomorsko-obrambne organizacije »Jadranske straže«. Deset plodonosnih let je za njo in malo je ljudi v državi, ki jim je njeno ime nepoznano. Kopicico brošur in knjig je izdala, na stotine krasnih slik iz našega Jadrana je poslala v svet, njena sijajna mesečna revija je z vsako številko bolj razširjena in v slednji vasi rabijo vzgialice z njenim geslom. Pa to so le glavni primeri.

Po italijanski okupaciji Dalmacije leta 1922. se je iz razlogov stvarne potrebe, globoke premišljenosti in življenjskega imperativa rodila na naši obali »Jadranska straža«. Pri njenem postajanju so govorili, to rad priznam, tudi razlogi nacionalne sentimentalnosti po prirodnem psihološkem zakonu, da razum spremlja čuvstvo, a čuvstvo spremlja razum. Z ozirom na to je »Jadranska straža« spojina mozga in duše našega naroda, ki po stoletnih borbah iznova stopa na morje in utrjuje svojo suverenost na jadranski obali od Sušaka do Bojane.

Obsirna je naloga »Jadranske straže«. Njen program je čista narodna jugoslovenska misel, njen program je narodno obrambni, gospodarski in kulturni.

Ni moj namen obsirneje razpravljati o nalogi »Jadranske straže«, hočem le svoje stanovske tovariše in tovarišice opozoriti na to prevažno organizacijo, ki baš v teh časih glasno dokumentira svojo umestnost in potrebo.

Razpredena je po vsej državi, ima okoli 600 ogranokov z nad sto tisoč člani. Za nas Slovence je pač dejstvo, da je skoro najmanj razširjena baš v dravski banovini, dasiravno nas komaj enonočna vožnja z vlakom loči od kršnih obal azurnega Jadrana.

Zgledujemo se nad vardarsko banovino. Četudi gravitira bolj na Egejsko morje kot na Jadran, je ljubezen slednjega prav materska in navdušenje zanj veliko. O tem sem se imel priliko osebno prepričati na zadnjem kongresu J. S. letošnjo jesen v Skoplju. Tovariši Pire v Skoplju lahko potrdi moje besede. »Jadranska straža« ima v vardarski banovini blizu petdeset ogranokov. In to je po večini delo učiteljstva.

Čez dve leti se bo vršil prihodnji kongres J. S. v naši beli Ljubljani. Najodličnejši zastopniki organizacije, ki tudi sicer nekaj predstavljajo v javnosti, najboljši naši kulturni delavci iz vseh delov države nas bodo tedaj sodili po naši narodni zavesti. Čuvajmo se, da nas ne bodo obsodili!

Učitelj, v tvojih rokah je narodova in državna bodočnost! Tako so poudarjali veliki duhovi in to priznavajo odločilni državniki. Tovariši, tovarišica! Izkažimo naš rod vredne potomce pomorskih naših prednikov, saj smo ravno Slovenci izgubili svoje morje od izliva bistre Soče do kalne Rečine v izmeri 556 km krasne in bogate obale!

In za to, kar imamo, in za ono, kar smo izgubili, zanimajmo svoj narod, da se bo zavedal vrednosti in pomena morja!

Plačevanje članarine

Ako prelistujemo razne številke Učiteljskega tovariša, bomo često naleteli na pozive društvenih blagajnikov članom sreskih učiteljskih društev, da naj že vendar poravnajo svojo članarino. Včasih naletimo tudi na poziv sekcijskega blagajnika, ki na podoben način poziva društvene blagajnike. Ponekod groze z izključitvijo, ozir. s črtanjem, drugod celo s sodnim iztirjanjem. Pred kratkim sem naletel na poziv, naj zaostali prično odplačevati zapadlo članarino vsaj po 100 Din (reci sto dinarjev) mesečno. To da misliti! Kakor da bi naša članarina znašala tako veliko! Seveda — pri večletnih zaostankih že gre v stotake.

Ali ni smešno: biti pri društvu, prostovoljno biti član društva in ne plačevati članarine? Z našo članarino plačujemo obenem tudi stanovske liste in podpiramo še to ali ono ustanovo, ki je potrebna. Zato je članarina nekoliko višja, kakor smo to vajeni pri drugih društvih. Toda to ne more biti ovira za redno plačevanje. S tem, da smo člani društva, je plačevanje članarine temu društvu že

Pričnimo pri najmlajših, pri mladini, Vcepimo ji v sprejemljiva sroa pomorsko zavest, govorimo ji o našem Jadranu, pokažimo ji njegove divne slike, peljimo jo po možnostih na njegove sinje obale!

V ta namen naj se na vsaki šoli ustanovi Podmladek Jadranske straže. Ni njegov namen zbiranje članarine. To je podrejenega pomena. Kar zberete, služi le Podmladku vaše šole. Morda spravite s podporami toliko skupaj, da priredite s Pomladkarji J. S. izlet na morje. Vse drugače bo mladina mislila o njem, če ga bo z lastnimi očmi občudovala in če bo občutila vso njegovo toplino in veličino.

Namen P. J. S. je zbirati mladino v krog jadranskih stražarjev, zainteresirati že doraščajočo mladino za naše morje in pomorstvo ter z njo in po njej ves narod.

Sveta je ta naša naloga in kot so bili učitelji (-ice) vedno pionirji vsakega koristnega pokreta, osobito še na nacionalnem polju, pričakuje od nas domovina, da ji tudi v tem prinesemo svoj delež na njen žrtvenik. Ne zaostajajmo za južnosrbskimi tovariši! Vzgledujmo se v tem primeru tudi po naših tovariših onstran Jadrana! Čeravno ve tam vsak inteligent, da ni resnica, ko kriči: »Naš Jadran!«, vendar dela to z vso silo in prednjači temu učiteljstvu, ki že v nežna srca mladine vceplja ostudno laž, da je Jadran italijansko morje in da ima le njihov narod pravico do njega.

Mar naj ob takem početju stojimo križemrok?! Rešitev domovine je prva in glavna zapoved in zato sveto služimo sveti Domovini!

Čuvajmo naše morje! Čuvajmo naš Jadran!

V slednji zakotni vasi naj se govori o našem morju, vsak vaški pastirček naj ve, da je tudi njegova bodočnost na bisernih valih našega, tudi njegovega, Jadrana. Naj ne bo v banovini šole, kjer bi mladina ne bila združena pod v morje potopljenim topuzom kraljeviča Marka na praporu »Jadranske straže!« Naj bi tudi ne bilo med nami tovariša in tovarišice, ki bi se ne hotel priključiti stotisočglavi Markovi vojski ter korakati za praporom J. S.! Članarina je malenkostna.

Vsi učni zavodi od najnižjih do najvišjih prejemajo, ako medtem že niso, okrožnico Oblastnih odborov J. S. v Ljubljani, oziroma v Mariboru, vabilo k pristopu in organiziranju P. J. S. Priložena bodo začasna pravila ter brošurica »Jadranska straža in njen pomen«. Posvetite, tovariši in tovarišice, pol urice svojega dragocenega časa oni pošiljki, prečitajte jo pazljivo, o vsem vas pouči, kar Vam je treba vedeti in česar jaz tu nisem omenil, potem pa na delo, krepko in čilo, kot zna in more to le pripadnik našega stanu! Naj bo jesen leta 1935. nov biser v kroni dela slovenskega učiteljstva za svojega kralja, narod in državo!

Živel jugoslovenski Jadran!

Čuvajmo naše morje!

Pirnat Viktor.

do 20— Din. Ako je na šoli upravitelj dober član društva, tedaj navadno — seveda sporazumno s prizadetimi — odtegne on vsak mesec potrebne dinarje za domeni obrok članarine. Plačevanje se vrši tako v najlepšem redu in društvo dobiva brez zaostankov članarino. Včasih se pa vendarle zgodi, da učitelj (-ica) kak mesec ne more utrpjeti niti tistih par dinarjev. Morda je v družini bolezen ali druga nesreča, morda so tisti mesec izdatki nekoliko večji kot normalno ali kaj podobnega. Vesten član društva bo gledal, da prihodnji mesec poravnata tudi zaostanek, vendar pa bo mesto 20— Din plačal že mnogo težje 40— Din. Če še ne plača — in kako rado se nam to pripeti, če enkrat začnemo z odlašanjem — je tretji mesec še več in kmalu bomo dolžni na članarini preko stotaka. In potem joi nam! Kedar bomo plačali zaostanek pri naših sedanjih plačah, ko moramo že itak vsak dinar desetkrat — ne samo dvakrat — obrniti, preden ga izdamo! Kedar bo prišlo društvo do svojega denarja kljub grozjam s črtanjem in izključitvijo? Vsakemu izmed nas se je gotovo že enkrat pripetilo, da je takoj zaostal na članarini in vsakdo tudi ve, kako ga je zbolelo, ko je končno le moral plačati. Nikdar nas ne bo toliko zbolelo, če bi se držali rednega mesečnega odplačevanja. Za posameznega člana to ni nikak problem, to je zanj rešeno, to je prav enostavno. Problem pa postane redno plačevanje članarine za organizacijo, ki ima, tako kot naša, več tisočev članstva. In ta problem je treba vsekakor rešiti. Ne rešiti z znižanjem članarine, pač pa rešiti z enotno ureditvijo plačevanja. Da bi po vseh šolah odtegnili upravitelji članarino od plače, se ne da urediti, ker je upravitelj

preveč, da bi bili vsi za to. Tudi je denar, če je enkrat na šoli, že preblizu naših rok, da bi se vsakokrat lahko ločili od njega. Kako naj se torej ta problem reši?

Vsa naša plača gre v banovini iz enih rok, iz enega urada t. j. iz računovodstva. Na plačilnih seznamih, ki jih sicer izpolnjujejo šolski upravitelji, a v potrebi popravijo pri računovodstvu, vidimo, koliko je plače, koliko doklade, koliko plačujemo davka, koliko kuluka, koliko se nam odteguje za to ali ono stvar. Na seznamih vidimo končno tudi, koliko znaša preostanek plače, ki nam ga izplačajo. Nič se ne moremo braniti, vse se točno vsak mesec odteguje. Ali pa ne bi mogli tako storiti še z našo članarino? Ali ne bi mogli članarino odtegniti že pri računovodstvu? Gotovo bi se to dalo urediti. Mi, člani, bi redno plačevali organizacijske davke, organizacija bi redno dobivala svoj prepotrebni denar, nič ne bi bilo zaostankov, nič skrbi in mnogim — ne samo blagajnikom — bi se olajšalo delo!

Marsikdo že ve, kako bi se to uredilo. Saj so se razna posojila in druge podobne stvari že davno tako plačevale. Treba je le podpisati izjavo, da smo zadovoljni s tem, da se že pri računovodstvu odtegne denar in vse je v redu.

Predlagam torej sekciji, da stvar na ta način izvede, vabim vse, ki se za to zanimajo, da se k vprašanju oglašijo in ga osvetle s svoje strani. Vsekakor pa bi vprašanje rednega plačevanja članarine spadalo tudi pred forum gospodarskega sveta.

Torej!?

M. Zor

Splošne vesti

— Poštinska prostost za priporočene pošiljke in narodne šole.

Z novo uredbo o oprostitvi od poštne takse so izgubile osnovne in višje narodne šole, šole za nezadostno razvite in defektne otroke in drž. otroški vrtci ugodnost oprostitve od poštne takse za priporočena pisma, dopisnice, tiskovine itd. Da bi pridobili ti zavodi izgubljeno ugodnost nazaj, se je obrnila sekcija JUU v Ljubljani potom izvršnega odbora in kr. banske uprave drav. banovine na ministrstvo prosvete, to pa je priporočilo ministrstvu za promet, ugodno rešitev vloge.

Prometno ministrstvo je ministrstvu za prosveto odgovorilo s dopisom P. t. br. 108694/32 od 31. decembra 1932, ki prošnjo sekcije odbija in ki ga ponatiskujemo:

U povratku akta tega Ministarstva O. N. br. 95594 od 13. decembra 1932 god. odnosno tražanja da se osnovne šole in višje narodne šole, domačiške šole in kursevi, državne šole za nedovoljno razvijeno in defektne dece te državna zabavišta pored datog oslobodenja od pošt. taksa za obična pisma, dopisnica in tiskovine oslobode od plačanja pošt. taksa još za preporučena pisma, Ministrstvu saobraćaja je čast dati ovaj odgovor:

Pitanje oslobodenja od pošt. taksa rešeno je »uredbo o oslobodenju od poštanskih taksa« koja je doneta na osnovu ovlašćenja

Učitelj, tvoj krog leti, živ kronometer sam si ti, za malco komaj čas zaleže — pa »Daj-Dam« aparat ti ustreže.

u § 7 Zakona o pošti, telegrafu i telefonu od 16. jula 1931 god. i ima silu Zakona.

Donošenje ove uredbe bilo je potrebno i obzirom na nesredeno stanje, koje je vladalo u ovoj grani poslovanja, jer su zakonske odredbe o oslobodenju bile različite kako u pogledu oslobodenih ustanova, njihovog međusobnog odnosa i u pogledu vrsta pošiljaka i njihovog sadržaja i važile su samo za one teritorije, za koje je važio i odnosni zakon.

Posledica ovoga stanja bila je, da se Zakonske odredbe nisu mogle poštovati obzirom na same državne potrebe, i da je besplatna upotreba prenosa pošt. pošiljaka vršena prema nahodjenju oslobodenih lica i ustanova sem toga svaka kontrola postala je nemoguća, i često je dolazilo do zloupotreba koje nije bilo moguće sprečiti.

Do donošenja ove uredbe u pogledu oslobodenja od poštanskih taksa u novim krajevima važio je zakon o oprostu od poštari-ne od 2 oktobra 1865.

Po ovim zakonskim propisima pomenute škole bile su oslobodene plaćanja pošt. taksa samo za obična a nikako i za preporučena pisma.

Pri donošenju ove Uredbe a obzirom na okolnost, što je i poštanska ustanova smatrana kao privredna ustanova, od koje se traži da se sama izdržava i da daje prihod za pokriće opštih državnih potreba usvojeno je načelo, da se Uredbom do sada uživana povlastica oslobodenja nikako ne proširuje.

Držeći se ovog načela, koje čini suštinu Uredbe, nije novom Uredbom obuhvaćeno oslobodenje od pošt. taksa za preporučena pisma školama o kojima je reč.

Obzirom na prednje izloženo Ministarstvo saobraćaja nije u mogućnosti da zahtevu toga Ministarstva izide u susret, jer bi se time stvorio presedan i dalo maha i ostalim držav. ustanovama da se koriste sličnim odredbama, pa bi se postepeno vratilo stanje, koje se ovom Uredbom baš htelo izbeći.

Po naredbi Ministarstva načelnik Poštanskog odeljenja.

— Knjige Slov. šol. matice za l. 1932. — Odbor SSM naznanja, da je za to poslovno leto dal tiskati isto naklado, kakor za prejšnje. Knjige so vse razposlale gg. poverjenikom, kjer jih dobe pravočasno priglašeni naročniki. A novim naročnikom zamudnikom, ki se oglašajo dan na dan, ni mogoče več ustreči. Le Psihologija, katere se je tiskalo nekaj več, se še dobi, samo da za tiskarniško ceno 32 Din.

— Celjsko učiteljsko društvo. Nekateri tovariši(ice) kljub opetovanim opominom še vedno dolgujejo precejšnje zneske na članarini, in to ne samo za tekoče, temveč tudi za preteklo leto. Malo tovarišstva, malo stanovske zavesti je, če mora ostalo članstvo plačevati zanje stanovske liste — in te gotovo redno prejemajo — ter druge prispevke sekciji in centrali. Ne odlagajte s članarino! — Blagajnik.

— Zadruga »Dom učiteljic« vabi vse članice na sestanek, ki se vrši v nedeljo dne 12. t. m. ob 10. uri v prostorih sekcije JUU v Ljubljani.

— V zadnji »Prosveti« je pri članku: Higiena v gospodinjstvu označena kot avtorica tovarišica Anica Tepinova mesto Terpinova?

— Predavanja o psihoanalizi in individualni psihologiji v Mariboru. »Pedagoška centrala« v Mariboru opozarja vse v Mariboru ali v mariborski okolici, o. d. ob železnici biva-joče učiteljstvo na važna predavanja, ki jih privedi sporazumno z njo »Ljudska univerza« v Mariboru. Njih namen je, izpopolniti in zaokrožiti lanskeletna predavanja o individualni psihologiji, predvsem pa objektivno in kritično prikazati bistvo, metode in vrednost psihoanalitiških struj ter ugotoviti njih pomen za praktično pedagoško delo. Očrt in kritiko Freudove psihoanalize in Adlerjeve individualne psihologije bo podal eden najboljših jugoslovanskih psihologov, dr. Ramiro Bujas, univ. prof. v Zagrebu. Da bo poset njegovih predavanj omogočen zlasti okoliškemu in ob železnici stanujočemu učiteljstvu, se bo vršilo prvo predavanje o psihoanalizi v soboto, dne 11. t. m. ob 20. uri, o individualni psihologiji pa v nedeljo, dne 12. t. m. ob 10. uri. Naslednji teden, in sicer v petek, dne 17. t. m. ob 20. uri bo predaval o pedagoškem pomenu obeh psihoanalitiških struj znani nemški mladinoslovec, dr. Otto Tumlirz, univ. prof. v Gradcu. — Zanimivih in za šolnike izredno važnih predavanj naj se po možnosti udeleži čim več učiteljstva!

— Ferijalni savez. Dijaški ferijalni savez ima v čl. 6/b svojih pravil označeno, da imajo pravico do članstva poleg drugih tudi učitelji osnovnih šol. To bo mogoče dobrodošlo zlasti mlajšim tovarišem, ki bi radi potovali po naši domovini, pa nimajo dovolj denarja. Kakšne ugodnosti nudi Fer. savez glede prenočišča in prehrane, je itak že znano. Kdor bi se hotel poslužiti te ustanove, naj pripravi zaenkrat svojo fotografijo in približno 50 Din. Natančneje v prihodnjem »Tovarišu«.

— Razlike na srebrnikih. Nekateri srebrni kovanci novci po 10 Din imajo na hrbtu pred besedama »10 Din« in za tema besedama kratko zašiljeno črtico, medtem ko drugi desetinarski novci te črtice nimajo. Obojni kovanci so pravi in sta ti črtici samo znak parvice kovnice, kjer je bil kovan del teh srebrnikov. Kovance, ki nimajo teh črtic, je pa izdelala kovnica v Londonu. Nove srebrnike po 50 Din je pa kovala že naša državna kovnica v Beogradu, ki kuje tudi srebrni denar za Grčijo in Romunijo.

Osebne zadeve

—i Prevedeni so v IX. skupino učitelji(ce): Gaber Anica iz Izakovcev.

—i Napredovali so v IX. skupino: Ločnik Gabrijele, zabavilja v Šoštanju; Herman Zofija, uč. ž. r. d. v Rajhenburgu; v VIII. skupino: Puppis Marija, uč. v Nedelici; Kneisel Zora, uč. v Mokronogu; Kalan Marija, uč. v Sv. Marku; Stroj Marija, uč. na Vrhniki; Hrastnik Radoslav, uč. v Gor. Logatcu.

—i Z odlokom ministrstva prosvete so premeščeni: Franja Keržin iz Črnuč v Gornje Pirniče, Darinka Japelj iz Poloma v Hinje, Franc Eržen iz Banjaluke v Horjul, Adolf Prešeren iz Kužlja v Banjaloko, Jakob Der-nač iz Globokega v Artiče, Marija Sevnik iz Artič v Izlake, Vlado Voglar iz Resika k Sv. Kunigundi, Ciril Mohorko iz Hoč v Studence, Vilko Mihelič iz Pernic v Hoče, Saša Dominiko iz Starega trga v Doljno Nemško vas, Franja Dominko iz Starega trga v Doljno Nemško vas, Alojzij Cotman iz Radeč v Stari trg ob Kolpi, Ivan Primožič iz Koprivnice na Bled, Franc Flajs iz Gorjuš k Sv. Bolfenku na Kogu, Janko Moder iz Šmartna v Trbojce, Olga Moder iz St. Janža pri Dravogradu v Trbo-nje, Marija Ganžl iz Metlike v Ljubljano, Ivan Jezeršek iz Rovt v Cajnarje, Stefanija Zunič iz Trboj v St. Janž pri Dravogradu, Angela Golobčič iz Primskega na Jesenice. Upokojeni sta Munda Pavla v Novem mestu in Fink Stefanija v Ljubljani. Ostavka na državno službo je odobrena Hiršmanu Božidarju v Benici.

NA DELO ZA NAŠE DOMOVE!
VSA NAROČILA POTOM UGP.

Učiteljski pravnik

—§ Štetje časa za doseg roka po §§ 49. in 52. urad. zakona pri uslužbenih, ki so prekinili službo zaradi ostavke ali upokojitve pred 1. aprila 1931. in se vrnejo v drž. službo.

Najprej si je treba že osvojiti določbo § 249. ur. z., ki pravi, da ustrezajo dosedanje (one po ur. z. iz l. 1923.) položajne skupine skupinam po § 22. ur. zakona, kakor so navedene potem v § 249. Kdor je bil v 4. skupini II. kategorije od izvestnega časa, se pravi, da je bil dotičnik od istega dne v IX. skupini, predvideni v novem zakonu. Isto velja za vse obstoječe skupine.

Naj navedem primere.

Uslužbenec je bila priznana 2. aprila skupina z min. odlokom z dne 14. nov. 1928. Ta uslužbenec je bil po odredbi § 249. novega urad. zakona do dne 1. aprila 1931. v IX. skupini od dne 14. nov. 1928. t. j. 2 leti 4 mesece

Tovariši (ice)! Ne pozabite na obmorski učiteljski dom in pošljite prijavnice!

Kakor mladi — tako stari

Ob prvih korakih smučanja pri šolski telovadbi.

Ko smo še mi trgali hlače v šolskih klo-
peh — to je bilo pred in med vojno — smo poznali smučarje le na daleč in v podobah iz sportnih listov. Saj je bil v tistih letih smučar v naših krajih nad vse redka prikazen; ko bi se pa prikazala tistikrat na ulici smučarka, ki je zlezla v hlače, pa bi jo razjarjeni narod gotovo — linčal.

No, pa časi se spreminjajo in mi ž njimi! V naši SPD podružnici, koder sem prevzel tajništvo po svojem predniku nadzorniku Bezeljarju, smo priredili na Sveti Planini nad Zagorjem smučarski tečaj. Tiste deveterice, ki jih je vadal litijski rojak Rudolf Badjura, eden prvih slovenskih smučarjev sploh, so bili pri nas v Zasavju apostoli belega sporta.

Oni so bili tisti, ki so otvarjali pot beli umetnosti v široke ljudske kroge. Tiste dni, ko se je vršil pri svetoplaninski koči prvi smučarski tečaj v Zasavju, so hodili gori množično »kibici«, da se naslanjajo ob »telebnarkih« podjetnih zimskih vitezov: dotodaj neznanega sporta.

In vse nas je pa prevzelo zanimivo dejstvo. Hribarska mladež, ki je zahajala poslušat skrivnosti abecedarskih nauk k župniku Ivanu Drešarju — takrat je bila šola na Sv. Planini še zasilna in v rokah domačega župnika — se je takoj zavzela za zimski sport. Že naslednji dan so otroci otovorjeni z doma-gami opazovali pridne smučarje iz doline in so se tudi koj sami pričeli obračati, kakor je ukazal voditelj tečaja.

Kakor stari,

tako mladi!...

»Mej dun!« smo dejali vsi, ob pogledu na spretno hribovke. Verjamete, da so v

kratkih dneh tečaja mali »komarji« znali skoro več, kakor pa tečajniki sami.

Med kibici in tečajniki je bilo tudi nekaj tovarišev iz sosednjega Zagorja in Trbovelj in smo pri večernem pomenku dejali skoro v en glas: takole smučanje pa ne bo nápák, če ga pritegnemo v zimskih mesecih ob telovadnih urah v šolo!

Kar smo tisto leto sklenili, smo drugo zimo že tudi izvedli.

Pri deških ročnih delih smo se lotili izdelovanja smučk. V šoli seveda nismo imeli niti potrebne delavnice niti potrebnega orodja. Pa je vendar šlo! Badjurova knjiga »Smučar« nam je dala dovolj migljajev in nasvetov. I, pa saj je v takih primerih mladež sama tako iznajdljiva, da je kaj. V glavno oporo in ponazorilo so služile smučki, take »ta prave«, v trgovini kupljene. In je mladina opazovala in kombinirala. Kar je imel kdo količkaj pripravnega pri rokah, mu je služilo pri izdelovanju lastnih smučk v dobro.

V muzej bi spadali fantazije polni prvi izdelki mladih mojstrov. Beseda ne zmore tega, da bi opisala te njihove umetnine, še komaj slika bi bila dovolj zgovorna, in je le škoda, da so se ti zgodovinski izvodi že pozgubili. Nasmejali bi se, ko bi videli n. pr. razna stremena: v obliki bilgerja: podnožna deščica pa se je premikala — »na pantih«. —

Drugi si je spet napravil kar lasten izum stremen, za vložek pete pa je razklal pločevinasto globinovo škatlo, ki je služila kot nalasč za trdno oporo noge. Res, kolikor mladih glav, toliko patentov...

Še preden je zapadel sneg, smo bili za pohod po beli odeji docela pripravljeni.

Vsaka novotarija pa ima svoje prijatelje in nasprotnike. Tem bolj, če slednje podprejo še razne druge »onega«... Take-le stvari so jim dobrodošle, da zavijajo v jezi in ogorčenju svoje nosove. In tudi pri nas so se znašli. I, kaj jih je vse zbolelo!

Kdaj pa so že šolarje v zimskih dneh peljali učitelji na sneg, ven v naravo?...

Mladež bo pozabila, prehladila se bo, pomrli bodo, kdo bo plačal pogrebne stroške itd. Le nekaj let je minulo od takrat, pa se nam zde take stvari, ki sem jih pravkar navedel, skoraj nemogoče. Pa so resnične! Zdjaj lahko povem, da hranijo moja predpostavljena oblastva tudi zapise protestov, kaj sem »počenjale« takrat z mladežjo, ko smo skupno zahajali v belo naravo.

S Pivkovo »Telovadbo« v roki sem moral črno na belem dokazati, da ni telovadba v zimskih dneh na snegu prav nič zdravju nevarna, če se vpošteva še tudi vsa ostala navodila in okoliščine.

In res, nikomur mladih »dilcarjev« se ni zgodilo prav ničesar hudega. Drugi starejši, ki so brzeli kmalu potem na deskah ob prostih trenutkih po zasneženih brežuljih sem in tja, so dajali korajžo tudi boječnežem, da je četa prijateljev zimskega sporta rastla od sezone do sezone.

Smučarstvo si pridobiva prijatelje in privrčence v vseh stanovih in prodira že tudi v najbolj konservativne hiše, koder so že pred leti menili, da bodo njihovim otrokom ob prvem svobodnem koraku v zimski mráz zledeneli nos, kri in možgani...

Pa se tajajo taki pomisleki res kakor sneg ob ledenih možeh v maju.

Iz svojega najbližjega okoliša naj povem krepak vzgled. Prav tam, koder so pred leti najbolj nergali proti vpeljavi smučanja v šolo in med šolsko mladino, so danes med najbolj gorečimi člani smučarske družine. Vse kolikor premore družina članov, vse je — na dilcah!...

Na smučeh in v smučarskih krojih. Res, kako se svet spreminjal! Pa zdaj v teh primerih po nasprotnem zgledu!

— Kakor mladi, — tako — stari...